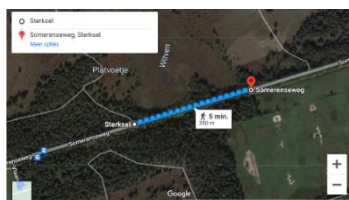

Eindverslag 2024 van het jaarlijkse overzetten van amfibieën over de Somerenseweg in Sterksel, gemeente Heeze-Leende, door vrijwilligers van IVN Heeze-Leende, IVN Eindhoven, IVN Geldrop, IVN Someren-Asten en spontane aanmeldingen uit het publiek.

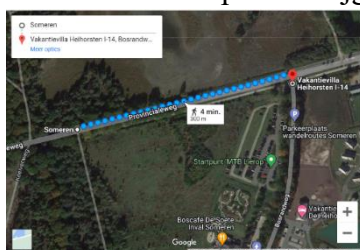
Korte geschiedenis:

In 2017 kwam bij Brabants Landschap (Mari de Bijl) een melding binnen over dode padden op de Somerense weg tussen Heeze en Someren (feitelijk gelegen in Sterksel). Uit het onderzoek in 2017 en 2018 door de amfibiewerkgroep IVN Heeze-Leende bleek dat er op twee trajecten sprake was van trekkende amfibieën.

Een traject ter hoogte van het natuurgebied de Lange Bleek richting het Platvoetje op de Strabrechtse Hei, over een lengte van 750 meter. Op 7 februari 2019 werd er voor de eerste keer een tijdelijk amfibiescherm van 331 meter opgezet. Dat gebeurt nu jaarlijks door de medewerkers van Brabants Landschap en de natuur-beheergroep van het IVN Heeze-Leende. Rond 28 januari wordt het scherm opgezet en rond 7 april weer afgebroken. Vanaf 2019 is de amfibiewerkgroep IVN Heeze-Leende samen met vrijwilligers tijdens de voorjaarstrek actief met het overzetten.

Een tweede oversteekplek ligt in de gemeente Someren ter hoogte van het parkeerplaats bezoekerscentrum richting Witven. Hier vindt door IVN Asten Someren vanaf 2020 jaarlijks een overzetactie plaats. Bijgevoegd de resultaten van dit jaar.

Soort	2020	2021	2022	2023	2024
Alpenwatersalamander (AWS)	58	73	96	116	35
Kl. Watersalamander (KWS)	438	367	1074	772	212
Kamsalamander (KS)	0	0	0	0	0
Heikikker (HK)	53	69	101	115	60
Bruine kikker (BK)	9	18	65	60	17
Groene kikker (GK)	13	39	139	10	20
Gewone pad (GP)	12	16	32	21	10
Rugstreeppad (RSP)	333	145	213	509	204
Levendbarende hagedis (LH)	1	14	20	0	0
Totaal	917	741	1740	1603	558

Stand van zaken met betrekking tot de amfibietunnels. (2023: Van een tegenvaller een meevaller maken. 2024: Van concept naar uitvoering.)

Hopelijk laat de foto van, de goedwerkende jaarrond faunapassage de Pollen in Vriezenveen, zien hoe de situatie er aan het einde van dit jaar bij ons uit kan komen te zien.

Aangezien de verbreding van de Somerenseweg in 2022 jaar niet gerealiseerd werd, liepen ook de aanleg van de amfibietunnels vertraging op. Dankzij Ben, Geert en onze onvermoeibare Pr-man Ruud en Willem v/d V. werd in

samenspraak met de ambtenaar van de Gemeente van de nood een deugd gemaakt en in 2023 een zeer succesvolle, crowdfunding gestart voor een extra tunnel. Omdat, zoals we in 2022 al concludeerden, drie klimaat tunnels (geschonken door de gemeente Heeze-Leende voor haar 50-jarig jubileum) bij lange na niet voldoende zouden zijn voor de aantallen amfibieën die wij

overzetten. Ook de ambtenaar van onze gemeente startte een succesvolle aanvraag voor in beginsel 1, later meerdere, extra tunnel(s). Uiteindelijk zijn we er zelfs in geslaagd ons doel van 10 tunnels gerealiseerd te krijgen. Dat is dankzij de goede samenwerking van burgers, gemeente, provincie, bedrijfsleven tot stand gekomen. Dank aan alle gevers, jong en oud die acties opgezet hebben om financieel te kunnen bijdragen. Dank aan grote en kleine bedrijven die bijdroegen. Dank aan alle vrijwilligers die in teams van 2 het overzetten van amfibieën voor hun rekening nemen zolang er nog geen tunnels liggen. Dank aan alle belangstellenden/media die er aandacht aan hebben besteed/ cursisten, jeugd IVN-ers, ouders en iedereen die ik vergeet.

Dank aan RAVON. (Reptielen Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland.)

De gemeente heeft ons advies om RAVON als belangrijkste kennisorganisatie op dit gebied in te schakelen bij het overleg over materiaal, positionering, formaat en ontwerp van de klimaattunnels en geleidingswanden overgenomen en daarmee is een belangrijke onderbouwing voor het plan tot stand gekomen. Dat rapport droeg in belangrijke mate bij aan het succes van de crowdfunding omdat we daarmee de noodzaak konden onderbouwen en een deskundig advies konden presenteren. Voor een niet onbelangrijk deel heeft ook het dagelijks vastleggen van aantal en soort amfibieën dat per emmer gebruik maakte van het overzetten geleidt tot een duidelijk beeld van de overzetlocatie. Zonder de inzet van vrijwilligers was er waarschijnlijk niets tot stand gekomen.

Gaan de amfibietunnels gebruikt worden? Hoe groot zijn de tunnels; hoe ver moeten ze uit elkaar liggen en waar leg je ze aan? Allemaal vragen die in samenwerking met RAVON beantwoord zijn of worden.

Bij amfibietrek heb je met uitersten te maken. In 2022, moesten we op 17 februari 1332 amfibieën uit de emmers halen. Je vraagt je dan af wat de capaciteit van zo'n amfibietunnel per nacht eigenlijk is? Op die piek moet je oplossing wel berekend zijn anders stuur je ze een doodlopende (verstopte) tunnel in. Maar er is meer aan de hand dat bleek op 15 mei.

De stand van zaken 15 mei 2024.

Het streven van het IVN Heeze-Leende is om in 2024 de amfibietunnels aangelegd te krijgen. Dat is ook waar diverse sponsors op rekenen en soms als voorwaarde stellen om geld uit te keren. Helaas (voor ons) heeft de ambtenaar die dit project vanaf het begin trok een nieuwe baan aanvaard wat enige vertraging opleverde. Zijn taak is overgenomen door Christian, projectleider, die gelukkig ook al de aanleg van 4 tunnels voor Someren al onder zijn hoede had. Wij zagen al aan “vreemde tekens” op het overzettraject dat er voorwerk werd verricht. Dat leek ons positief! Maar helaas, woensdag 15 mei 2024 hadden Ben, Geert en Hans een gesprek met Christian. **Vraag:** *Mag of moet een amfibietunnel droog of nat zijn? Hoeveel water mag er tijdens de trek in staan? Hoe licht / donker mag een tunnel zijn?* Uit dat voorwerk bleek dat met name de grondwaterstand roet in het eten te strooien. Ook in “droge” jaren zouden de tunnels met name in januari en februari onder water kunnen komen te staan door de hoge grondwaterstand, die ook nog eens in de toekomst zou kunnen stijgen. Onder de

voorgestelde tunnelvarianten is er kort gezegd nog geen toekomstbestendige oplossing. Overall kleeft een nadeel aan.

1^e De weg verhogen is wel een toekomstbestendige optie (vergunningen? / kosten?) die de komende tijd onderzocht wordt door Christian/

2^e ook wordt met RAVON overlegd of er andere slimme oplossingen zijn zoals bijvoorbeeld de oplossing bij de N 224 (zie foto's hieronder.) maar ook hier moet ruimte voor zijn tussen de hoogste grondwaterstand en de onderzijde van het asfalt.

3^e Er is in eerste instantie gekozen voor een groot formaat tunnel om de trek onder de weg zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor amfibieën. Zoals jullie eerder al hebben kunnen lezen moeten we kijken of met bredere en lagere tunnels er minder kans is op grondwater in de tunnels.

4^e: Heb je zelf een idee of oplossing of connecties met een wegenbouwer die ervaring heeft met amfibietunnels? Laat het ons weten.

Een amfibie wil altijd licht aan het einde van de tunnel zien, dat willen wij ook. We wensen Christian succes in dit project.

De opbouw in 2024:

Na enkel weken van veel regen gevolgd door sneeuw en vorst leek het erop dat we het opzetten van het amfibiescherm moesten opschuiven. Door de plotselinge ommezwaai van -4 naar +11 op zondag 21 januari viel de dooi in en kon op 23 januari 2024 werd de sleuf getrokken worden waarin het scherm komt te liggen. Dank aan de mensen van Brabantslandschap en de beheergroep IVN Heeze-Leende die zorgden voor opbouw (27 januari 2024 gelukkig in tegenstelling tot andere jaren geen sneeuw of kou maar een droge dag.) en afbraak (3 april 2024) van het scherm en de gemeente

die zorgde voor verkeersborden liep de uitvoering op rolletjes. Ook dit jaar zorgde Brabants Landschap voor lekkere worstenbroodjes voor de werkers.

Een poging de weersomstandigheden tijdens de overzetperiode te beschrijven:

Bij het vergelijken van onderstaande Excel sheet met de landelijke gegevens moet je er rekening mee houden dat alle data op Telmee.nl ingevoerd worden op de dag ervoor. Dus onderstaande lijst geeft de dag aan waarop jullie geteld hebben. De amfibieën die je die dag zag hebben in de avond ervoor getrokken.

datum 2024	jaar	aanvangstijd	grastemp 18u - 7u minimu m	grastemp 18u - 7u maximum	vocht% 18u - 7u minimum	vocht% 18u - 7u maximum	Neerslag in mm per dag bij elkaar opg.	waarnemers	Emmers	GP	GPA	RSP	BK	GK	HK	AWS M	AWS V	KWS M	KWS V	totaal van alle emmer s
vrijdag 26 januari	2024	8:30	8,3	10,1	89	98	1,5	HT/TV	Totaal	3	0	0	4	1	6	0	0	6	31	51
Zaterdag 27 januari	2024	8:30	-4,7	4,5	67	94	0,0	BN/HT	Totaal	0	0	0	0	0	0	1	0	26	36	63
Zondag 28 januari	2024	8:30	-1	-4,6	76	93	0,0	EH/MH	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	5
maandag 29 januari	2024	8:30	-1,6	4,3	65	89	0,0	PvL/MG	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3
dinsdag 30 januari	2024	8:30	5	8,2	79	85	0,0	MDb/ CvdE	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	24	54	78
Woensdag 31 januari	2024	8:30	5,5	7,4	88	99	0,2	WvdV/IT	Totaal	0	0	0	0	0	2	0	0	16	52	70
donderdag 1 februari	2024	8:30	0,6	9	67	81	2,1	IR/AL	Totaal	0	0	0	0	1	80	0	0	3	8	92
vrijdag 2 februari	2024	8:30	-1,6	4,6	79	95	0,0	YvG/MS	Totaal	2	0	0	0	0	1	1	0	8	24	36
Zaterdag 3 februari	2024	8:30	9	9,7	86	95	0,0	BN/GH	Totaal	3	0	0	6	2	20	0	0	3	12	46
Zondag 4 februari	2024	8:30	9,8	10,4	91	97	4,9	EH/MH	Totaal	18	0	0	2	48	356	2	4	23	35	488
maandag 5 febr	2024	8:30	8,8	11,1	78	95	0,4	GE/JI	Totaal	7	0	0	11	1	91	9	0	36	53	208
dinsdag 6 febr	2024	8:30	8	9,7	74	91	0,0	RTD/ HT	Totaal	0	0	1	0	0	1	2	3	23	74	104
woensdag 7 febr	2024	8:30	3,7	11,6	75	95	16	RTD/ HT	Totaal	10	2	0	20	30	178	0	8	4	14	266
donderdag 8 febr	2024	8:30	-2,7	4,4	86	99	0,0	MDb/ InTr	Totaal	1	0	0	0	0	0	0	0	5	8	14
vrijdag 9 febr	2024	8:30	5,8	10,5	90	98	3,1	BP/CV	Totaal	2	0	0	0	0	7	86	2	0	5	104
Zaterdag 10 febr	2024	8:00	8,2	11,1	79	90	0,0	WvdV/GH/MG	Totaal	1	0	0	0	3	0	3	2	6	17	32
Zondag 11 febr	2024	8:00	7,5	11,1	81	98	1,5	AdvL/ HT	Totaal	12	4	0	5	29	45	1	6	4	18	124
maandag 12 febr	2024	8:00	3,2	8,2	83	97	0	JJ/Vrvw/HT/Ma	Totaal	2	0	0	0	1	8	1	3	1	16	32
dinsdag 13 febr	2024	8:00	-2,1	5,5	69	97	0	MDb/CvdE	Totaal	0	0	0	0	0	0	1	0	5	23	29
woensdag 14 febr	2024	8:00	7,6	9,6	74	95	0	ITH/WvdV	Totaal	1	0	1	1	1	3	1	1	3	15	27
donderdag 15 febr	2024	8:00	11,0	12,0	93	98	1,5	AdvL/ HT	Totaal	8	4	1	5	46	48	0	3	0	3	118
vrijdag 16 febr	2024	8:00	9,1	11,5	70	79	0,0	MR/YvG	Totaal	6	2	0	0	7	9	5	0	1	18	48
Zaterdag 17 febr	2024	8:00	5,2	11,1	87	95	0,0	BN/HT	Totaal	5	0	0	1	31	19	2	0	1	11	70
Zondag 18 febr	2024	8:00	7,4	11	71	86	0	EH/ISch	Totaal	8	4	0	2	2	16	0	1	0	5	38
maandag 19 febr	2024	8:00	7,20	10,7	86	96	1	PvL/MG	Totaal	4	0	1	0	35	36	1	1	0	1	79
dinsdag 20 febr	2024	8:00	1,5	9	87	96	1	GP/CvdE	Totaal	2	0	1	0	1	13	1	1	1	3	23
woensdag 21 febr	2024	8:00	7,6	8,6	80	86	0.19	HT/TV	Totaal	1	0	0	0	0	1	2	0	0	4	8
donderdag 22 febr	2024	8:00	8,1	10,3	90	96	3	MDb/HT	Totaal	5	0	0	0	18	18	0	0	0	0	41
vrijdag 23 febr	2024	8:00	3,7	10,6	71	90	5	CV/BP	Totaal	3	0	0	0	9	17	1	0	0	3	33
Zaterdag 24 febr	2024	8:00	3,1	6,9	66	89	0,1	WvdV/GH	Totaal	0	0	0	0	1	3	0	0	0	0	4
Zondag 25 febr	2024	8:00	4,2	6	70	94	1,3	EH/MH	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
maandag 26 febr	2024	8:00	4,9	7,7	65	91	3,1	JJ/IV	Totaal	2	0	0	1	0	3	0	0	0	0	6
dinsdag 27 febr	2024	8:00	1,9	5,4	90	93	0	CvdE/HT	Totaal	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
woensdag 28 febr	2024	8:00	-4,5	4,9	80	98	0	GP/INTH/Rita	Totaal	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
donderdag 29 febr	2024	8:00	3,9	7,8	81	87	0	AvL/IR/HT	Totaal	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
vrijdag 1 mrt	2024	8:00	5,1	9,4	77	95	1,2	YvG/MR	Totaal	3	0	1	0	15	9	0	0	0	1	29
Zaterdag 2 mrt	2024	7:30	9,7	62	89	0,2	BN/GH/6 avond	Totaal	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	4	
Zondag 3 mrt	2024	7:30	8,0	10,9	54	73	0,2	EH/ISCH	Totaal	2	0	0	0	1	1	2	1	0	5	12
maandag 4 maart	2024	7:30	5,6	11,6	70	90	0	PvL/MG	Totaal	1	0	2	0	10	5	1	2	0	1	22
dinsdag 5 mrt	2024	7:30	-1,6	10,2	52	97	0	GP/CvdE	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
woensdag 6 mrt	2024	7:30	-3,9	8,5	80	99	0	HT/TV	Totaal	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
donderdag 7 mrt	2024	7:30	-0,1	10,4	62	98	0	HT/ITr	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vrijdag 8 mrt	2024	7:30	-2,2	8,3	57	79	0	CV/BP	Totaal	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Zaterdag 9 mrt	2024	7:30	3,2	9,6	42	72	0	BN/GH	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zondag 10 mrt	2024	7:30	6,4	13	46	72	0	EH/MH	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
maandag 11 mrt	2024	7:30	5,9	11,5	62	87	3,4	JJ/IV	Totaal	0	0	1	2	42	18	0	1	0	0	64
dinsdag 12 mrt	2024	7:30	6,5	8,3	93	98	2,9	CvdE/HT	Totaal	2	0	17	1	98	23	0	0	0	1	142
woensdag 13 mrt	2024	7:30	7,6	10,9	91	99	2,6	GP/IT/Rita	Totaal	0	0	8	5	66	30	0	0	0	0	109
donderdag 14 mrt	2024	7:30	6,6	12	86	90	0	IR/AL	Totaal	0	0	4	0	38	0	0	0	0	2	44
vrijdag 15 mrt	2024	7:30	10,5	15,4	53	85	0,1	YvG/MR	Totaal	0	0	2	0	8	0	0	2	0	1	13
Zaterdag 16 mrt	2024	7:30	7,3	12	81	93	0,8	BN/GH/Emmy	Totaal	3	0	1	5	95	6	0	0	0	0	110
Zondag 17 mrt	2024	7:30	0,1	7,9	63	89	0	EH/MH	Totaal	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
maandag 18 mrt	2024	7:30	10,0	13,4	67	98	0,5	MG/HT	Totaal	0	0	3	1	63	4	0	0	0	0	71
dinsdag 19 mrt	2024	7:30	1,8	13,5	64	99	0	CvdE/GP	Totaal	0	0	7	0	6	1	0	1	0	0	15
woensdag 20 mrt	2024	7:30	2,8	14,8	60	99	0	RT/HT	Totaal	0	0	0	1	5	0	0	0	0	2	8
donderdag 21 mrt	2024	7:30	4,40	16,6	64	99	0	MDb/IT	Totaal	0	0	0	0	10	0	0	2	0	0	12
vrijdag 22 mrt	2024	7:30	7,6	11,7	76	88	0	BP/CV	Totaal	0	0	0	0	5	0	1	0	0	0	6
Zaterdag 23 mrt	2024	7:30	1,6	8,9	83	96	4,9	BN/GH	Totaal	1	0	0	4	178	36	0	0	0	0	219
Zondag 24 mrt	2024	7:30	1,5	4,2	82	92	3,0	EH/MH	Totaal	0	0	0	0	10	2	0	0	0	0	12
maandag 25 mrt	2024	7:30	-3,5	7,3	71	91	0,2	IV/ JJ	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
dinsdag 26 mrt	2024	7:30	3,90	10,1	42	68	0	CvdE/HT	Totaal	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
woensdag 27 mrt	2024	7:30	8,1	12	61	82	0	ITH/ GP	Totaal	0	0	1	0	8	1	0	0	0	1	11
donderdag 28 mrt	2024	7:30	4,2	11,7	58	75	0,3	HT/AL	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vrijdag 29 maart	2024	7:30	6,8	11,9	48	93	0,8	YvG/MR	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zaterdag 30 maart	2024	7:30	8,3	13,4	57	97	0,3	WvdV/GH	Totaal	0	0	2	0	6	0	0	0	0	0	8
Zondag 31 maart	2024	7:30	2,8	9,7	83	96	0,4	EH/MH	Totaal	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	4
maandag 1 april	2024	7:30	5,3	12	90	98	0,2	MDb / MG	Totaal	0	0	0	0	10	2	0	0	0	0	12
dinsdag 2 april	2024	7:30	5,80	13,9	52	88	0,4	GP/CvdE	Totaal	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	4
woensdag 3 april	2024	7:30	8,00	10	76	95	0,7	HT/TV	Totaal	0	0	0	1	9	2	0	1	0	1	14
									Totaal	121	16	54	79	968	1204	40	46	205	565	3298

We weten, door ervaring rijker geworden, dat als het na een koude periode regent en de temperatuur rond de 8 graden ligt, de trek kan toenemen. We hebben ook de luchtvochtigheid vastgelegd maar dat gegeven zegt volgens mij weinig over al dan niet goede trekomstandigheden. Zelfs als de luchtvochtigheid boven de 93% is kan er sprake zijn van droogte bij de bodemlaag waardoor trek niet aantrekkelijk is. We kunnen wel constateren dat als de avond ervoor de temperatuur lager dan 0 graden is en ook 's nachts blijft, er geen trek is. Mits de dag daarvoor ook geen trek is geweest. Anders heb je kans op “na-komers”.

Kortom, een uitspraak die moeilijk in wetmatigheden is vast te leggen. Inmiddels weten we ook uit ervaring dat we toch allemaal, ook als je niets verwacht, toch wilt gaan kijken vanwege die ene onverwachte doorzetter die het anders in de emmer niet overleeft.

We hebben maar 4 dagen gehad waarop we geen amfibieën aantreffen. En 11 dagen hadden we meer dan 100 dieren. Dat waren allemaal dagen met regen een temperatuur tussen de 7 en 12 graden. De (gras)temperatuur tijdens de schemering en nacht varieert nogal. Of luchtvochtigheid van invloed is kan ik niet zeggen. De hoeveelheid neerslag tussen 18:00 uur en 8:00 uur is een indicatie. De (gras)temperatuur, luchtvochtigheid en neerslag werden afgelezen van de actuele waarnemingen op Weerplaza. Dit betreft gegevens van het dichtstbijzijnde weerstation bij Heeze (ligt in Leende). In 2023 hebben we de hoeveelheid neerslag wel vastgelegd, al is dat bij benadering en dan de neerslag per dag bij elkaar opgeteld. In 2024 hebben we dat verfijnd en de neerslag opgeteld die tussen 18:00 uur en 8:00 uur (de trektijd) gevallen is.

De omgeving zowel aan de Lange Bleek (midden) als aan de zijde van Strabrechtse heide (links) stond grotendeels onder water vanaf de dag dat we begonnen tot op de laatste dag (foto rechts). Dat hebben we in de afgelopen jaren nog nooit meegemaakt. Daardoor was duidelijk te zien dat de Somerense weg op een dijklichaam op de oude ven-bodem of de oever ervan lijkt te liggen. In vergelijking met voorgaande jaren wordt de overzetperiode gekenmerkt door hoge temperaturen en veel regen. Eigenlijk konden er iedere dag wel amfibieën overgezet worden onder vaak redelijke trekomstandigheden. Al bleven de aantallen laag. Er waren 11 dagen boven de honderd, echte pieken ontbraken. Veertien emmers moesten begin februari met een geul ontwaterd worden. Bij de start van 26 januari is het al meteen druk, zelfs op een koude nacht van min 4.5 graden. Opvallend grote aantallen kleine watersalamanders domineren de vangsten in het begin. Ook de heikikkers melden zich als snel in groten getale. 4 februari is een topdag met 478 amfibieën, waarvan 356 heikikkers, door Eelco en Marleen. In de media verschijnt een interessant artikel over "warme winters niet goed voor padden". Amfibieën gaan in winterslaap zodat ze in staat zijn de winter, zonder voedsel te moeten zoeken, door te komen. Ze zoeken daarvoor plekken die niet onder water staan bijvoorbeeld tussen boomwortels, vergane boomstammen, takkenhopen of een dikke strooisellaag. Dit jaar stond alles onder water. Wat zou dat voor de overwintering voor gevolgen kunnen hebben gehad? Voor amfibieën zijn het in ieder geval ideale voortplantingsomstandigheden.

Als het echt koud is er ook geen trek.

Dat hebben we dit jaar niet kunnen constateren. Zelfs op de koudste dag van 26 op 27 januari bij een temperatuur tussen -4,7 en +4.5 graden Celsius trokken 63 amfibieën (ja het klopt allemaal kleine watersalamanders.)

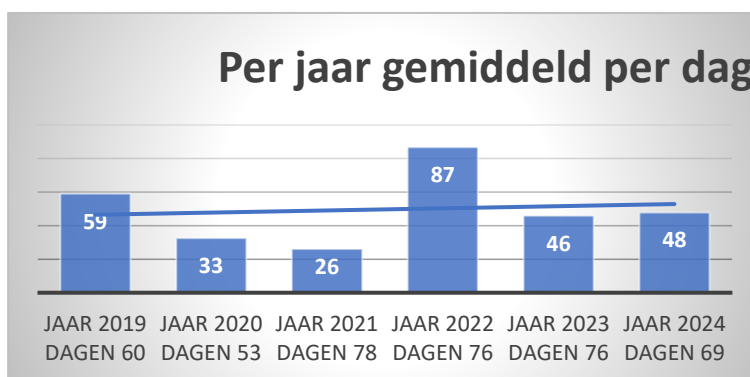
Een nieuwe paddenpopulatie?

18 februari werd melding gemaakt van dode padden aan de Sterkselse weg in Heeze ter hoogte van de overstort naast de Boelakkers. Behalve dat we nog moeten ontdekken waar de winterhabitat ligt is het een lastige plek, bijna tegen de weg aan, om te beschermen. De dode padden waren treurig maar tegelijkertijd was het een opsteker om meer dan 50 padden te zien die ontspannen ronddobberden in het water van de overstort.

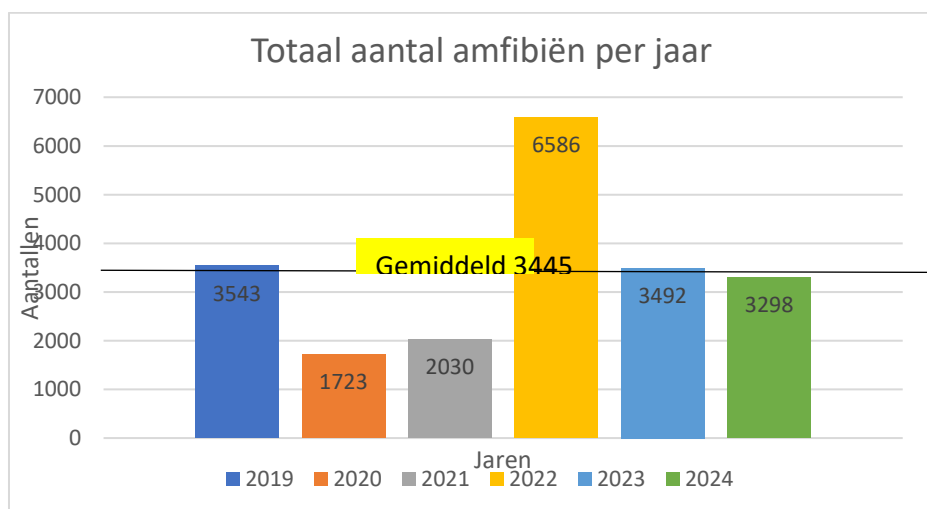
In het totaal hebben we vanaf 2019 in 412 dagen 20.672 amfibieën overgezet, gemiddeld 50 per dag.

- **2019:** 60 dagen en 3543 amfibieën. We vielen landelijk op door het hoge aantal heikikkers.
- **2020:** 53 dagen en 1723 amfibieën. Voortijdig gestopt vanwege Corona.
- **2021:** 78 dagen en 2030 amfibieën. Met mondkapjes op en zoveel mogelijk teams met dezelfde samenstelling ingezet.
- **2022:** 76 dagen en 6586 amfibieën. In teams van 2 en zodra de regels het toelieten mochten bezoekers meekijken/doen. Zonder meer een topjaar.
- **2023:** 77 dagen en 3492 amfibieën.
- **2024:** 69 dagen en 3298 amfibieën.

We hebben niet ieder jaar evenveel dagen geteld maar het ontloopt elkaar niet veel met uitzondering van het coronajaar 2020.

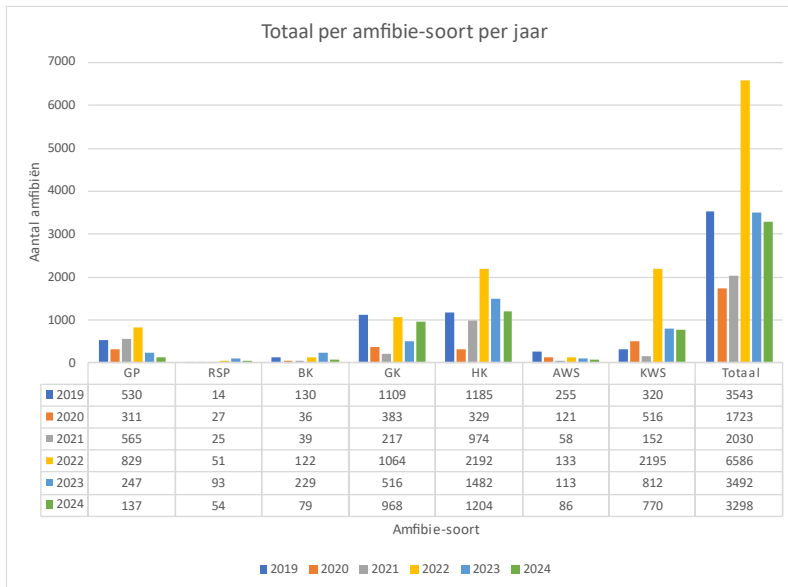
De trendlijn geeft een lichte stijging aan.

Het gemiddelde aantal overgezette amfibieën (over 2019/2020*/2021/2022/ 2023/2024 ligt op 3445. *Het jaar 2022 met 6586 amfibieën is een uitschieter.* **De quizvraag** is natuurlijk: *”is dat te verklaren?”* De score van 3298 van dit jaar 2024 lijkt een “normale” waarde net iets onder het gemiddelde. We weten niet hoe onze aantallen zich verhouden tot de andere, plusminus, 125 overzet-locaties in Nederland. Het landelijk jaarverslag over 2023 van RAVON is nog niet binnen dus daar kan ik helaas niets over zeggen. Maar de eerste indruk is dat het overal (België en Nederland) minder is dan vorig jaar. Op zich zijn schommelingen vrij normaal en kunnen een of meerdere factoren (zie hieronder) van invloed zijn op het aantal amfibieën dat we jaarlijks aantreffen.

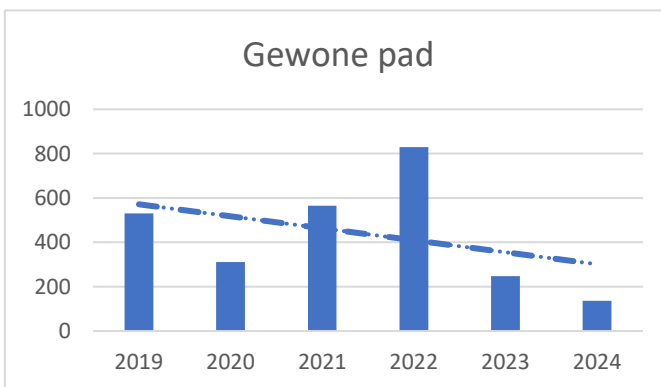
- Temperatuur in alle fasen (ei, larve, juveniel en adult)
- Vochtigheid (lucht, bodem)
- Grondwaterstand. Met stand grondwater fluctueert de diepte van het bodemleven dat als voedsel dient voor de amfibieën. Hoe warmer en droger hoe minder dierlijk/plantaardig voedsel er is. Dit jaar hebben we gemerkt dat een hoge grondwaterstand ook leidt tot het onder water komen staan van de winterhabitat maar ook voor volle vennen en tijdelijke poelen van laagtes in het landschap. **Nog een quizvraag:** *”Neemt de drang om te trekken af als er meer en/of tijdelijk grotere waterplassen, en dus tijdelijke voortplantingsplekken, in de buurt zijn?”*
- Hoeveelheid/ moment van de neerslag. Neerslag tijdens de avondschemering verhoogt de drang om te trekken.
- Windsterkte (ze hebben een hekel aan harde wind). Trek kan stil komen te liggen door krachtige wind ook als zijn de omstandigheden qua neerslag, luchtvochtigheid en temperatuur goed.
- Aantal zonne-uren (Uv-straling) overdag. Heeft dat invloed?
- Kwaliteit winter- zomer- en voortplantingshabitat wordt ook bepaald door voedselaanbod; hoogte grondwater /oppervlaktewater/ droge plekken nodig om te overwinteren.
- Kwaliteit voortplantingswater (zuurstof/ zuurgraad/ aanwezige organismen (plantaardig, dierlijk), die als voedsel dienen.
- Droge/natte/ zomers van voorgaande jaren.
- Klimaatverandering, milieuvervuiling
- Ziektes (o.a. huidziektes)
- Verkeer op het moment van oversteken (een salamander doet er, schat ik, een uur over om de weg over te steken, mits ze in een rechte lijn oversteekt. *En dat doet ze meestal niet*) De kans op doodrijden is dus, ook gezien de verkeersdruk, zeer groot.

Zeker is dat amfibieën ecologische indicatoren zijn en het zal duidelijk zijn dat zij, net als veel andere soorten hier op de Strabrechtse heide en de Lange Bleek, het moeilijk hebben. Vooral omdat hier hun leefgebieden doorsneden worden door de drukke Somerenseweg. De slachtoffers die bij het oversteken vallen kunnen het voortbestaan van een populatie in gevaar brengen. *In mijn ogen heeft ieder organisme een intrinsieke waarde die de mens niet automatisch het recht geeft haar al dan niet opzettelijk te doden. Op het moment dat we sterfte constateren doordat de mens op die plek een weg wil, zullen we dus moeten zoeken naar oplossingen om dode dieren te voorkomen (en die daadwerkelijk ook binnen afzienbare tijd uitvoeren).*

**Let op bij het interpreteren van de gegevens dat we in 2020 voortijdig stopten vanwege Corona. Dat verklaart de lage aantallen in dat jaar. Opvallend blijven de hoge aantallen van (bijna) alle soorten over het jaar 2022.*

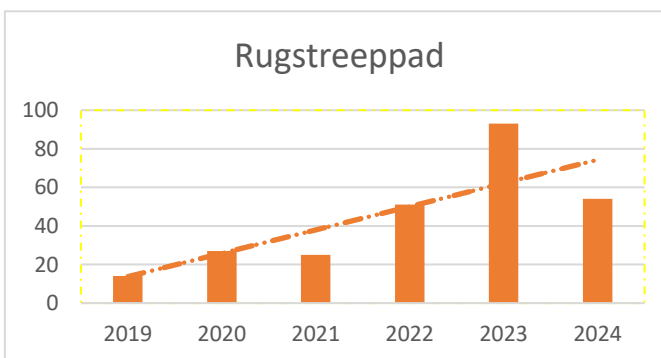
Hieronder vind je per soort de aantallen die overgezet werden over de afgelopen jaren. Excel maakt het mogelijk om ook een trendlijn laten zien. Echter dat is volgens mij puur speculatief, denk ik, omdat het over een te korte periode gaat. Wel zou je, als er een landelijke trendlijn per soort is, kunnen zien of onderstaande grafieken die lijn ook volgen.

Gewone padden

hebben we het minste aantal overgezet sinds 2019. Landelijk sprak RAVON in het verslag over 2022 al zijn zorg uit over dalende aantallen en die tendens lijkt zich door te zetten. Hier op de

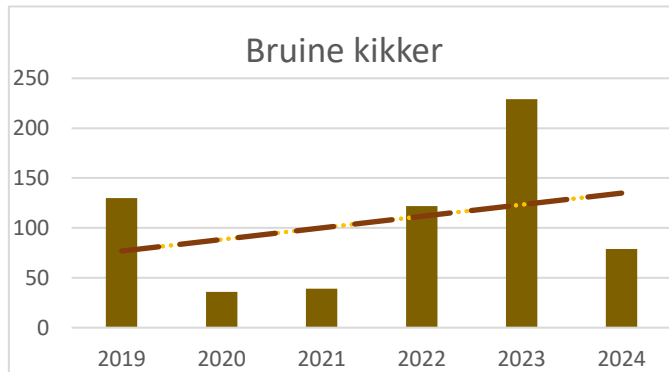
Somerense weg is de dalende trend duidelijk zichtbaar en roept de vraag op wat is er aan de hand?

De rugstreeppad wordt

op 15 trajecten in Nederland overgezet. Op onze overzetlocatie lijkt ze aan een gestage opmars bezig, Een mooie soort voor deze 2 natuurgebieden. Let wel op

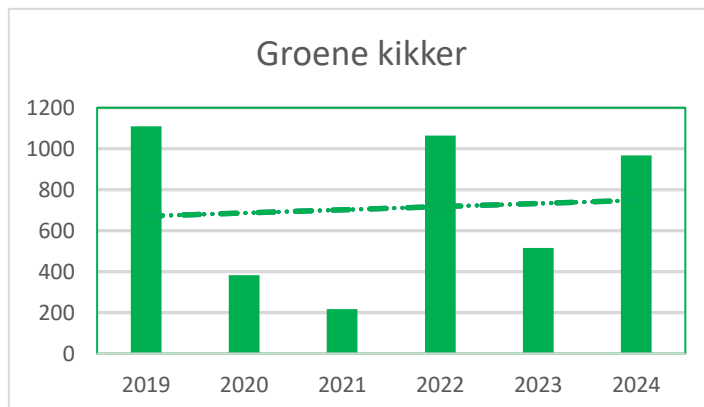
het gaat om andere aantallen dan de grafiek van de gewone pad. Maar desalniettemin een mooie stijging en ik hoop dat die trend zich doorzet. Overigens is het aantal rugstreepadden (204) dat in Someren overgezet werd aanmerkelijk hoger. Het zou een mooi onderzoek kunnen zijn waarom het leefgebied daar meer rugstreepadden oplevert dan op ons traject.

De bruine kikker

hebben we aanmerkelijk minder gezien dan vorig jaar maar de trend over 6 jaar laat toch een stijgende lijn zien. Het blijft in de praktijk nodig om goed te kijken naar de grovere bouw, de stompere snuit, het hoekje tussen rug-

lijst en masker, het v-vormig dakje tussen de schouders en de gemêleerde buik. Lastig is dan ook nog eens dat 20% van de heikikkers geen rug-streep heeft. Komt daarbij dat je niet altijd vergelijkingsmateriaal hebt. De soort met de meeste kenmerken geeft dan de doorslag. Als het mogelijk is stuur een foto van bovenkant en zijkant aan waarneming.nl.

Groene kikkers het lijken wel Amsterdamse uitjes. Wat hebben we er veel gezien. Vooral de laatste weken nam het aantal groene kikkers enorm toe. Van klein tot groot

iedereen wilde mee.

Zo groot en zo klein, zijn trekkers geslachtsrijp?

Verschillende overzetter liet weten dat hun opviel dat er veel kleine kikkers en padden te zien waren. Vooral onder de groene kikkers vielen de verschillen erg op. Dus ik ben maar eens gaan struinen op internet. En heb geprobeerd een aantal gegevens in kaart te brengen. Daarbij viel me op dat helaas niet alle sites het met elkaar eens zijn, bijvoorbeeld bij hoe oud een amfibie kan worden of wanneer het exemplaar geslachtsrijp is. Als we naar een amfibie kijken dan is het lastig om zijn levensjaar te bepalen daarbij moet je ook nog weten of het exemplaar

geslachtsrijp is. Dit schema is dus niet meer dan een leidraad en ik volsta met een omschrijving van 3 fasen:

- A. Juveniel:** Een amfibie in zijn eerste levensjaar. Juveniele exemplaren vind je tijdens de najaarstrek (sommige juveniele exemplaren van bruine kikker en kleine watersalamander blijven overigens bij de voortplantingsplek).
- B. sub-adult:** Een amfibie die de 1^e winter overleeft. Dat blijft hij of zij totdat ze geslachtsrijp zijn, dat is meestal na 2 tot 3 jaar. Kan dus afhankelijk van de leeftijd sterk in grootte variëren.
- C. Adult:** Een amfibie dat geslachtsrijp is en waarschijnlijk zijn maximale grootte heeft bereikt.

Let wel onderstaande gegevens gelden voor Noordelijk gedeelte van Europa. Dieren in gevangenschap worden vaak ouder dan hieronder beschreven.

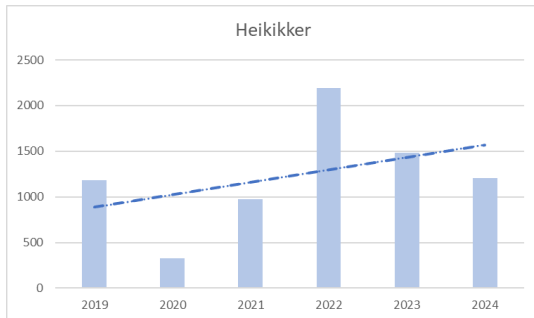
Soort	Geslachtrijp man	Geslachtrijp vrouw	Ouderdom	Grootte Man	Grootte vrouw
Gewone pad	3-4 jaar	3 - 4 jaar	10-13 jaar	Max. 9 cm	Max 11 cm
Rugstreeppad	3-4 jaar iets eerder dan vr. Vanaf 4 cm.	3 - 4 jaar	Man 4-10 jaar Vrw 5-17 jaar	4,5-7 cm	4,5-7 cm
Bruine kikker	2 - 3 jaar	2 - 3 jaar	6-10 jaar	Max. 10 cm Iets kleiner dan vr	8- 11 cm
Heikikker	Langer dan 2 - 3 jaar	2-3 jaar	Vr 11 jaar Man iets korter.	5,5-7 cm	5,5 tot 7 cm
Groene poel/ bastaardkikker (meerkikker komt hier niet voor)	(2-3) 3-4 jaar gaan dan ook pas kwaken	(2-3) 3-4 jaar gaan dan ook pas kwaken	3-11 jaar	4,5-5,5 cm.	5,5-6,5 cm. (12 cm voor bastaardkikker).
Alpenwatersalamander	2 - 3 jaar	2 - 3 jaar	10 jaar	7,5 tot 8,5 cm	8 tot 10 cm.
Kleine watersalamander	2 jaar	2 jaar	7 jaar	10 cm	Iets kleiner dan 10 cm

Uit bovenstaande tabel zou je kunnen afleiden dat je bijvoorbeeld van een sub-adult rugstreeppad spreekt tot 4 cm. Mijn vraag daarbij is dan ook nog **welke meetpunten hanteer je?** Van neuspunt tot anus of tot nagelpunt met wel of niet uitgestrekte achterpoot?

Ik heb geen onderzoek kunnen vinden dat specifiek gericht is dat bevestigd of ontkend dat je onder voorjaarstrekken ook sub-adulte amfibieën kunt vinden. **Quizvraag:** Trekken ze pas als ze geslachtsrijp zijn of trekken ze altijd? Wellicht heeft een van jullie daarop een antwoord?

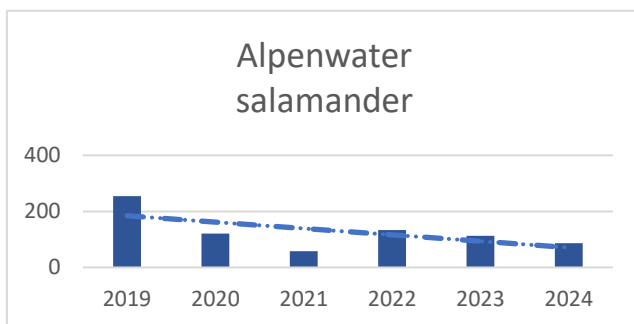
Duidelijke grenzen per soort, in grootte tussen juveniel, sub-adult en adult, blijven voor mij een vraagteken. Suggesties voor verbeteringen van dit schema zijn welkom. In 2022 zagen we de laatste weken ook steeds meer sub-adulte groene kikkers in de emmers. Dat verschijnsel leek in 2023 minder opvallend maar nu in 2024 zagen we dat weer gebeuren. Alleen dat is niet met cijfers te onderbouwen omdat we dan eigenlijk elk individu zouden moeten meten en de leeftijd zouden moeten vaststellen. We zijn al blij dat ze veilig overgezet zijn. En gelukkig hebben we over de aantallen niet te klagen gehad en is de tendens positief.

Heikikkers zijn het makkelijkste herkenbaar aan hun rugstreep tot voorbij de ogen. Helaas hoeft die rug-streep (rechter heikikker) er niet altijd te zijn.

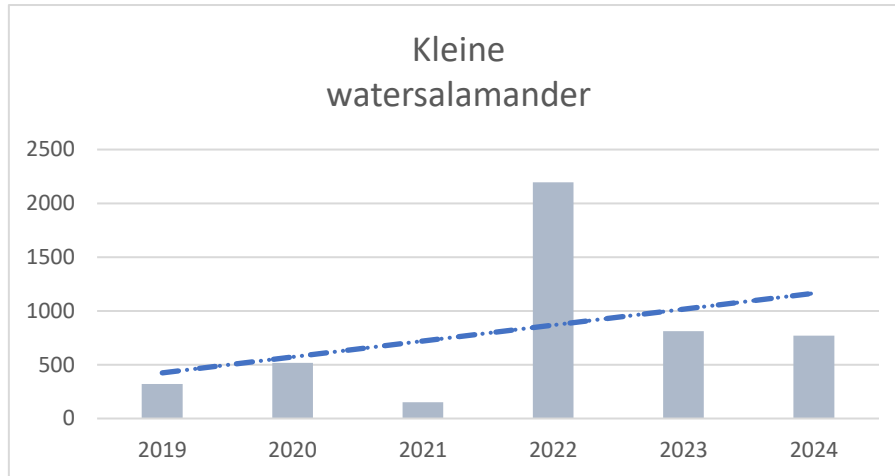
De heikikkers doet het nog steeds goed met 1204 individuen. De soort wordt op 5 trajecten in

Nederland overgezet. In 2019 schreef RAVON: "Het aantal overgezette heikikkers is in 2019 explosief gestegen. Dit wordt veroorzaakt door een nieuwe werkgroep (Amfibiewerkgroep IVN Heeze/ Leende) die maar liefst 1185 heikikkers overzette (95% van het totaal). Het Landelijk rapport over 2022 van RAVON maakt melding van 2320 heikikkers landelijk waarvan 2195 hier in Heeze (meer dan 95%). Ook met 1204 heikikkers dit jaar zullen we, denk ik als we naar de overzetlocaties kijken, landelijk nog steeds op de 1^e plaats staan. **De tendens lijn is positief.** Daarmee rust op de schouders van de wegbeheerder, de gebiedsbeheerders en- eigenaren en het IVN de verantwoordelijkheid om deze soort optimaal te beschermen.

De

alpenwatersalamanders vertonen een dalende tendens. Meer dan gehalveerd ten opzichte van 2019. Opvallend is dat deze soort het in tuinvijvers, zonder vis, wel heel goed doet. Ze zetten hun eitjes graag af in de blaadjes van waterplanten. Wat zit ze dwars hier in het buitengebied? De PH, de concurrentie met de andere amfibieën? Vragen genoeg maar geen antwoorden.

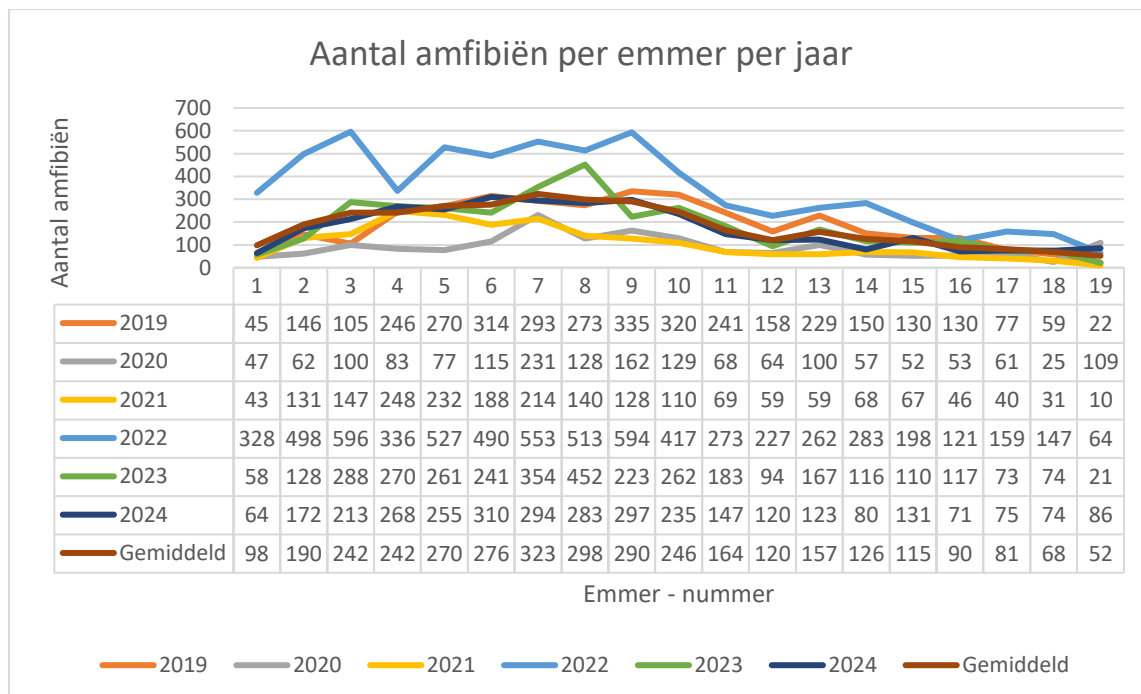

De kleine watersalamander daarentegen was ook dit jaar weer prominent aanwezig en blijft respect

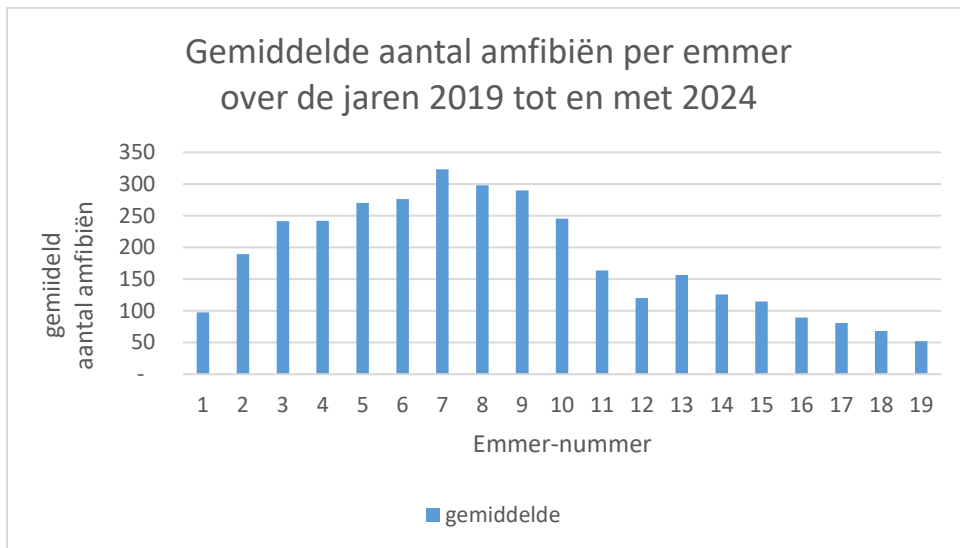
afdwingen hoe ze bij onaangenaam koud weer al vroeg in het jaar toch trekken. Het is de eerste soort die zich laat zien. Met de tere bijna doorzichtige teentjes over een bevroren ondergrond op weg naar voortplantingswater lijkt me geen lolletje. Laten we hopen dat de trendlijn zo doorgaat.

Waar en welke soorten, alsook de aantallen, oversteken.

Dankzij het feit dat jullie nu al zes jaar lang hebben genoteerd hoeveel en welke soort(en) er in de 19 emmers zitten (die 18,50 meter uit elkaar ingegraven zijn) kunnen we over een lengte van 331 meter, het overzetrace, per emmer laten zien hoeveel amfibieën en welke soort over wilde steken.

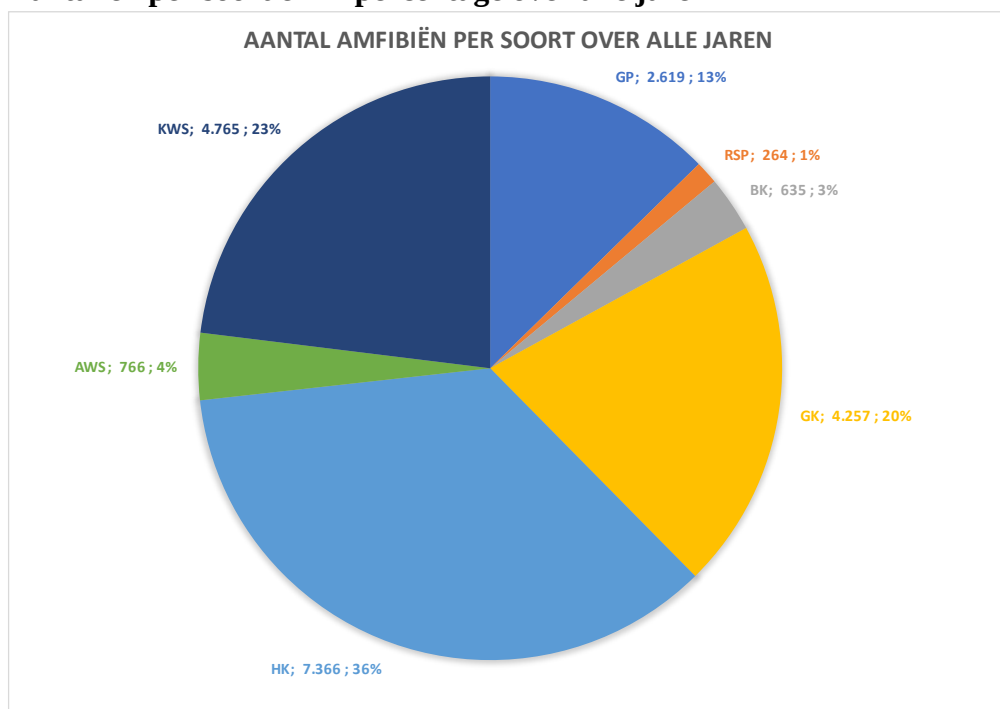

De totalen overgezette amfibieën per emmer per jaar en het gemiddelde (rode lijn)

De 19 emmers staan ongeveer 18,50 meter uit elkaar. Emmer nummer 1 begint bij oversteekplaats Lange Bleek/Strabrechtse heide. We hebben van 2019 tot 2024 in totaal 20.672 amfibieën overgezet. Daar voel je je als mens een stuk beter bij in plaats van ze doodgereden te zien worden op een alsmaar drukker wordende weg. Ook voor terugkerende amfibieën, en die aantallen overtreffen de heentrek, is een veilige oversteek van levensbelang voor de instandhouding van soorten.

Aantallen per soort en in percentage over alle jaren

Totaal aantal overgezette amfibieën van 2019 tot en met 2024: 20.672 individuen. De rugstreeppad met 1 % maakt maar een klein maar daardoor niet onbelangrijk deel uit en de heikikker met 36 % neemt een groot deel in. **De 7 soorten samen maken het tot een bijzondere plek zeker als je bedenkt dat over een afstand van 7 km deze trek voornamelijk plaatsvindt over een afstand van 331 meter. (En 350 meter in Someren)**

Hoe staan we landelijk? Landelijk verslag over 2023 helaas nog niet bekend

Er zijn 235 overzetlocaties aangemeld in 2022 waarvan 125 locaties de resultaten doorgaven. Als een gevaarlijke overzetlocatie is opgelost, bijvoorbeeld door aanleg van amfibietunnels, wordt het moeilijker om de aantallen te tellen en valt een overzetlocatie af. Andere redenen zijn bijvoorbeeld te weinig vrijwilligers of erger nog: uitsterven van een populatie.

Laten we even naar de top 5 van de afgelopen vier jaren kijken.

Werkgroep	Traject	Plaats	Provincie	Amfibieën overgezet
1 Werkgroep padden Amerongen	N225 & Veenseweg	Amerongen	UT	5.480
2 BB-Padden en Ringslang groep Kuinderbos	Hopweg en Schotelweg	Kuinderbos	FL	4.215
3 Paddenwerkgroep Rhenen	Rhenen-West	Rhenen	UT	3.604
4 Amfibiewerkgroep IVN Heeze/Leende	Somerseweg	Heeze/ Leende	NB	3.541
5 Werkgroep paddentrek IVN de Oude Landgraaf	Mensheggerweg - Rouenhof	Oude Landgraaf	LI	3.439

2019 Als nieuwkomer en meteen vierde in de top 5 van Nederland. Meteen wordt duidelijk wat voor een bijzondere positie Heeze inneemt met 1185 heikikkers. In 2022 zelfs 2192; in 2023 waren er 1482 en in 2024 hielpen we 1204 heikikkers.

3.3.7 Heikikker

De heikikker migreert vaak net iets eerder dan de gewone pad en de bruine kikker. De paartijd kan onder gunstige weersomstandigheden al eind februari beginnen. Gebruikelijker is echter maart met de piek van de voortplanting in de tweede helft van maart (de Jong & Vos in Creemers & van Delft, 2009). In 2019 wordt de eerste heikikker op 7 februari overgezet. In de drie dagen die daar op volgen wordt direct een redelijk aantal

14

Stichting RAVON

dieren overgezet (n = 234). In de dagen daarna vind er geen tot nauwelijks trek plaats van heikikkers. Op 28 februari is de grootste piek zichtbaar met 342 overzette dieren. Tot half maart worden vrijwel dagelijks enkele dieren naar de overkant van de weggeholpen, variërend tussen 1 tot 155 exemplaren. Op 19 april wordt de laatste heikikker overgezet. Het aantal overgezette heikikkers is in 2019 explosief gestegen. Dit wordt veroorzaakt door een nieuwe werkgroep (Amfibiewerkgroep IVN Heeze/ Leende) die maar liefst 1185 heikikkers overzette (95% van het totaal).

Werkgroep	Traject	Plaats	Provincie	Amfibieën overgezet
1 Werkgroep Amfibieën, vissen en Reptielen Velsen (IVN Midden Kennemerland)	Bergweg, de Velserenderlaan, de Duin en Kruidbergerweg	Gemeente Velsen	NH	7.052
2 Vogelwerkgroep Bemelen	Sint Antoniusbank/ Zwarte weg	Bemelen	LI	6.395
3 Werkgroep Padden Amerongen-Elst	N225 & Veenseweg	Amerongen	UT	4.714
4 Natuurwerkgroep Liempde	Savendonksestraat	Liempde	NB	4.508
5 Werkgroep paddentrek IVN de Oude Landgraaf	Mensheggerweg - Rouenhof	Oude Landgraaf	LI	3.511

2020 Covid 19 jaar, 1e lockdown.

	Werkgroep	Traject	Plaats	Provincie	Amfibieën overgezet
1	Werkgroep Amfibieën, Vissen en Reptielen Velsen (IVN Midden Kennemerland)	Bergweg, de Velerenderlaan, de Duin en Kruidbergerweg	Gemeente Velsen	NH	4.543
2	Werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer	Donkere Duinen	Den Helder	NH	4.229
3	Werkgroep paddentrek IVN de Oude Landgraaf	Mensheggerweg - Rouenhof	Oude Landgraaf	LI	4.053
4	Natuurwerkgroep Liempde	Savendonksestraat	Liempde	NB	3.266
5	Vogelwerkgroep Bemelen	Sint Antoniusbank/Zwarte weg	Bemelen	LI	3.117

2021 Covid 19 ongunstig weer. (Anderhalve week stilgelegd vanwege de sneeuw.)

Tabel 2. Top 5 van trajecten waarop de meeste amfibieën zijn overgezet.

	Werkgroep	Traject	Plaats	Provincie	Amfibieën overgezet
1	Amfibiewerkgroep IVN Heeze/Leende	Somerenseweg	Heeze/ Leende	NB	6.567
2	BB-Padden en Ringslang groep Kuinderbos	Hopweg en Schotelweg	Kuinderbos	FL	4.955
3	Werkgroep paddentrek IVN de Oude Landgraaf	Mensheggerweg - Rouenhof	Oude Landgraaf	LI	3.977
4	Werkgroep Amfibieën, Vissen en Reptielen Velsen (IVN Zuid Kennemerland)	Bergweg, de Velerenderlaan, de Duin en Kruidbergerweg	Gemeente Velsen	NH	3.017
5	Werkgroep Padden Amerongen-Elst	N225 & Veenseweg	Amerongen	UT	2.926

2022: Met 6.567 een 1^e plek. Vooral de heikikkers en de kleine watersalamander hebben bij ons een onvergetelijke indruk achter gelaten. De hoge aantallen voor ons onvoorstelbaar waarbij je dan wel in je achterhoofd moet houden dat landelijk 2008 een beter jaar was.

Waarom zijn er vorig jaar zoveel amfibieën overgezet in 2022 en “zakken we in 2023 en 2024 terug” naar het “gemiddelde”?

Je hebt landelijke gegevens nodig om te kijken of er sprake is van een algemene tendens. Rondom de gewone pad wordt al meerdere jaren zorgen uitgesproken over de teruglopende aantallen. Zeker is dat overzetten een steun in de rug is. Er spelen veel zaken een rol: natte en droge zomers, temperatuur, kwaliteit van het winter-, zomer-, en voortplantingshabitat (de aanwezigheid van voldoende voedsel in de vorm van larven, wormen en andere bodemdieren), maar ook geschikte weersomstandigheden tijdens de trek. Hoge temperaturen en droogte spelen in alle stadia van amfibieën een rol. We zijn wel tellers, maar helaas geen wetenschappers, dus het interpreteren van de feiten laten we aan hen over!

In de top 5 van 2023 en 2024?

Wij hebben in 2023 in 78 dagen 3492 amfibieën overgezet! Zeker weer een geweldige prestatie maar dat zal, buiten de heikikkers, waarschijnlijk geen 1^e plek opleveren. Ook voor 2024 met 3298 amfibieën verwacht ik geen 1^e plek inderdaad buiten de heikikkers. Het wachten is op het landelijk eindverslag van RAVON dat op het moment dat dit eindverslag gemaakt wordt nog niet bekend is. Ook voor 2024 zullen we geduld moeten hebben voor een naar mijn idee verslag dat terugblijkt op een bijzonder jaar met bijzondere weersomstandigheden.

Geen zorgen meer over voldoende amfibietunnels. Er komen er 10 in Heeze en 4 in Someren. Maar zonder onderhoud ligt mislukking op de loer ("Amfibieën onderweg"). Zowel de gemeente Heeze-

Leende als Brabants Landschap als het IVN Heeze-Leende willen daaraan een bijdrage leveren door een stuk onderhoud en/of monitoring voor hun rekening te nemen.

Waar we wel over na moeten denken is hoe we het gebruik van de tunnels gaan monitoren? Kan dat met intelligente camera's (die ook nog hufterproof en diefstalbestendig moeten zijn) Ga je dagelijks in de avondschemering de tunnelingangen en geleidingswanden inspecteren of werkt dat verstrend). Dat kun je overigens alleen veilig aan de zijde van de Lange Bleek doen. Het talud langs de Somerense weg is te stijl, te smal en te dicht op de weg. Hoe weet je of een amfibie heen of terugtrekt? Kun je dieren merken zodat je met een slimme camera aan beide zijden kunt volgen of een individu helemaal door tunnel trekt in 1 nacht?

De (ont)snipperende maatregelen van de Somerense-weg?

Groot en klein wild. Wildrasters moeten voorkomen dat groot wild kan oversteken behalve op de te ontwikkelen oversteekplekken. Een lastige puzzel want de oplossing moet wel bijdragen aan ontsnippering. Genenuitwisseling is de basis van biodiversiteit en staat en valt met de obstakels die de mens verzint. De Somerenseweg is inmiddels gedeeltelijk verbreed tot aan de afslag Vlaamse-weg en ingericht op 80 km per uur. De dassentunnels staan daar onder water dus een wildraster dat dassen de tunnels in dwingt is daar vooralsnog geen optie. Een andere, en zeker goedwerkende en goedkope, maatregel, het verlagen van de snelheid naar 60 km, ligt om, voor mij, onduidelijke redenen politiek nog steeds moeilijk. Dan zouden wildrasters (die juist versnipperend en niet ontsnipperend werken) en niet ideale oversteekplekken voor groot en klein wild achterwege kunnen blijven.

Behalve amfibieën zijn er nog heel veel meer dieren die de weg over willen steken. Onder de kevers (zie hierboven) zijn er diverse die niet kunnen vliegen en dus een potentieel risico lopen als zij de weg oversteken. Voor dassen, egels, konijnen, hazen, insecten, marterachtigen, hagedissen en rugstreeppadden (en hazelworm, als de natuurverbinding met het Weerterbos via Hugten kwalitatief beter wordt) zou de aanleg van diverse herpetoducten, een **ecoduct (ideaal voor alle soorten inclusief amfibieën, insecten, vlinders en zelfs vogels)** of een weg op poten wellicht geschikter kunnen zijn. Het lijkt mij dat ook amfibieën hiervan gebruik maken.

Dan naar de kwaliteit van het voortplantingswater wat in de buurt ligt. Dat moet voldoende plantaardig en dierlijk voedsel bevatten voor al die hongerige amfibieën van larf tot volwassen imago. Helaas hebben we daar nog geen beeld van. De beheerders van beide natuurterreinen zullen in hun beheer van zowel de voortplantingshabitat als de landhabitat moeten afstemmen op de aanwezige amfibiesoorten. En dat is niet zo makkelijk als het lijkt om de voedselketen (een gedeelte hebben we in kaart gebracht), waarvan amfibieën deel uitmaken, gezond te houden.

Rijkdom van “de winterhabitat van de amfibieën” op De Lange Bleek. In een aparte bijlage, die wordt nagezonden, zal ik met foto’s aandacht besteden aan enkele (niet) geledpotigen die we hebben gevangen.

Tijdens de overzetactie van de amfibieën op de Somerense weg werden 19 emmers op 18,50 meter van elkaar ingegraven naast een scherm. Behalve amfibieën bleken ook insecten, spinnen en ander klein grut in de emmers te vallen. De afgelopen jaren werden de gevangen soorten via foto’s vastgelegd en gedeeltelijk ingevoerd op Waarneming.nl

Als je naar de aantallen (overgezette) amfibieën kijkt en de leefwereld daarachter dan krijg je een idee wat een rijkdom de natuurgebieden aan weerszijden van de Somerenseweg moet bevatten. **Al die amfibieën moeten kunnen eten.** Maar ook het vele kleine grut dat we nooit of zelden te zien krijgen moet eten vinden, zich voort kunnen planten en is afhankelijk van biotische en abiotische factoren. Rupsen, larven, mijten, miljoenpoten, springstaarten en noem maar op. Opmerkelijk is in ieder geval het hoge aantal (409) tuinschallebijters dat in 2023 overgezet is. Tel daarbij de kettingschallebijter en moerasschallebijters op (die moeilijk van elkaar te onderscheiden zijn) dan komen er nog 43 schallebijters bij. Dan krijg je in totaal 452 schallebijters die als rovers het gebied doorkruisen op zoek naar andere insecten. En dan hebben we nog niet gesproken over de talloze kevers in aantal en soort die we wel gezien maar niet geteld hebben. Zo krijg je een beetje het gevoel voor de hoeveelheid actieve insecten die er in dit op het eerste oog “levenloze” natuur leeft. Ook het aantal van 52 keversoorten die we in de afgelopen jaren vonden (er moeten er nog veel meer zitten) roept verwondering op. Dankzij de ingegraven emmers kom veel van dat klein grut opgevangen worden. Zo hebben we in de afgelopen 2 jaar al een kleine schat aan soorten die leven in de winterhabitat aan de kant van de Lange Bleek kunnen vastleggen. Alle waarnemingen zijn ingevoerd op Waarneming.nl

1. **Kleine zoogdieren:** Veldmuis (2x)
2. **Reptielen:** Levendbarende hagedis (3x waarvan 1 keer een hagedis die aan het vervellen was. Een zeer bijzondere waarneming)
3. **51 Keversoorten:** * = goedgekeurd op waarneming.nl en? = nog niet goedgekeurde

Aaskevers: 1. *Phosphuga atrata* (slakkenaaskever)

Loopkevers (32): 1. *Acupalpus parvulus* (rietbontloper*), 2. *Agonum thoreyo* (rietsnelloper*), 3. *Agonum gracile* (Veenmoossnelloper*), 4. *Bradycellus harpalinus* (gewone rondbuik*), 5. *Lamostaenus terricollis* (aardlope*r), 6. *Syntomus truncatellus* (zwarte dwergloper*), 7. *Leistus fulvibarbes* (zwartblauwe baardloper*), 8. *Leistus rufomarginatus* (bosbaardloper*), 9. *Leistus terminatus* (zwartkopbaardloper*), 10. *Stenolophus mixtus* (zwarthalsglansloper*), 11. *Amara similata* (akker glimmer*), 12. *Amara aenea* (bronzen glimmer*), 13. *Nebria brevicollis* (gewone kortnek*), 14. *Poecilus versicolors* (veelkleurige kielspriet*), 15. *Loricera pilicornis* (Borstelsprietloopkeve*r), 16. *Pterostichus melanarius* (gewone zwartschild*), 17. *Pterostichos minor* (moeraszwartschild*), 18. *Pterostichos oblongopunctatus* (bronzen boszwartschild*), 19. *Pterostichos diligens* (gladde zwartschild*) 20. *Stenolophus mixtus*

(zwarthalsglansloper*), 21. (*Calathus fuscipes* (gewone tandklauw*), 22 *Trichocellus placidus* (moerashaarogkever*) 23. *Notiophilus rufipes* (bosspiegelloopkever*), 24. *Notiophilus palustris* (moerasspiegelloopkever*), 25. *Notiophilus biguttatus* (tweespiegelloopkever*), 26. *Philorhizus melanocephalus* (zwartkopschorsloopkever), 27. *Bembidion articulatum*. (Vlekpriemkever*), 28 *Carabus nemoralis* (tuinschallebijter*) ook dit jaar veel gezien., 29 *Carabus problematicus* (de blauwzwarte loopkever*), 30. *Carabus nitens* (goudrandschallebijter*), 31. *Carabus arcensis sylvaticus* (heideschallebijter*), 32. *Carabus clatratus* (moerasschallebijter*)

Kevers die niet onder de loopkevers vallen:

Zwartlijven: 33. *Nalassus laevioctostriatus*

Kniptorren: 34. *Ectinus aterrimus*, 35. *Cardiophorus ruficollis* (roodhalskniptor). 36 *Cidnopus aeruginosus* (koperkleurige kniptor)?

Mestkever: 36. *Typhaeus typhoeus* (driehoornmestkever*),

Kortschildkevers 11 soorten: 37. *Olophrum piceum*, 38. *Habrocerus capillaricornis*, 39.

Lathrobium fulvipenne, 40. *Omalium rivolare*, 41. *Drusilla canaliculata**, 42 *Bledius spectabilis* 43. *Oxypoda formiceticola*. 44. *Philonthes laminatus*., 45. *Xantholinus spec*, 46. *Ocypes olens* (stinkend kortschild*) 47. *Quedius cruentus*.

Lieveheersbeestjes: 48. *Psyllobora vigintiduopunctata* (citroenlieveheersbeestje).

Mesttorren: 49. *Typhaeus typhoeus* (driehoornmestkever.)

Pilkevers: 50. *Simpliocaria semistriata*?

Snuitkevers: 51. *Notaris acridulus* (donkerbruine moerassnuitkever?)

Larven: diverse onbekende

Springstaarten (9 soorten) : *Entomobrya nivalis*, *Entomobrya neolei*, *Orchesella villosa*, *Orchesella cincta*, *Pogonognathellus flavescens**, *Isotoma spec.**, *Tomocerus vulgaris*, *Isotomurus palustris*, *Vertagopus arboreus*.

Rupsen: *Noctua prunabae huismoeder**, *Noctua fymbriata* (breedbandhuismoeder)*, *agaatvlinder*? tweestreepvoorjaarsuil, *phegeavinder*

Wantsen 3 soorten: *Hymacerus mirmicoides* (miersikkelwants), *Palomena prasina* (groene schildwants) en *Trapezonotus dispar* (loofbosschuinschild).

Landkreeften: *Philoscia muscorum* (mospissebed) en de gewone pissebed

5 soorten Duizendpoten en miljoenpoten: *Lithobius spec* (gewone duizendpoot), *Julus scandinavicus* (grote knotspoot?). *Ommatoiulus sabulosus* (grote tweestreek? 'n Miljoenpoot), *Polydesmidae* indet. ('n Platrug miloenpoot), *Cylindroiulus caeruleocinctus* (brede kronkel? 'n Miljoenpoot).

Kokerjuffers: *Enoicylla pussilla* (landkokerjuffer)* een bijzondere soort omdat het de enige kokerjuffer is die op het land leeft. Kokerjuffers zijn de larven van schietmotten. Vaak worden ze gebruikt als indicatoren voor de zuiverheid van water. Dat zal bij deze soort waarschijnlijk niet het geval zijn.

Oorwormen: *Chelidurella guentheri* bosoorworm, *Forficula auricularia* (gewone oorworm).

Spinnen (18 soorten de meeste niet gevalideerd): 1. *Agroeca brunnae* (grote lantaarnspin), 2. *Drassodes spec.* (Muispin onb.), 3. *Steatoda grossa* (grote steatoda) 4. *Trochosa spec.*, 5. *Zelotes spec.* (kampoot onb.), 6. *Pardosa spec* (wolfspin onb*), 7. *Dolomedes spec.* (oeverspin onb.), 8. *Dolomedes fimbriatus* (gerande oeverspin), 9. *Erigone spec.* (Dwergspin), 10. *Trochosa spec.*, 11. *Linyphiidae* indet (hangmatspin onb), 12. *Pisaura mirabilis* (kraamwebspin*), 13. *Macrargus rufus* man (winterstrooiselspin), 14. *Pachygnatha degeeri* (kleine dikkaak), 15. *Philodromus dispar* (zwartrugrenspin), 16. *Hygrolycosa rubrofasciata* (**trommelwolfspin** man en vrouw*), 17. *Atypus affinis* (**gewone mijnsin** man*) 18. *Pirato piscatorius* (de grote piraat) 19 *Arctosa leopardus* (moswolfspin). 20 *Troxochrus scabriculus* (griendwevertje).

1. **Muggen:** Rouwmug.
2. **Sluipwesp:** *Theroscopus pedestris* vrouw*,
3. **Mieren:** *Lasius niger* (Wegmier)

Dank aan de 25 overzetters van 2024 die dit project mogelijk maken: Ad, Ben, Bogdan, Cas, Corrie V, Eelco, Geert E, Gerard, Gurie, Hans T, Herman, Ineke Th, Ineke Sch., Ine Verw., Ineke Tr., Ivo, Joop, Marleen, Mari, Maria, Petra, Roel, Truus, Yvonne, Willem. Geweldig, in korte tijd reageerden jullie positief op de oproep om ook in 2024 de amfibieën over te zetten naar hun voortplantingswater. Jullie trotseerden kou, regen, nat worden tot op de huid, en de teleurstellingen als de emmers leeg waren. Desondanks ging iedereen, met de benodigde vergunning van SBB, BBL en RAVON, graag op pad in de hoop bij te dragen aan het redden van deze mooie bestjes. (Die anders een groot risico liepen om tijdens de overtocht gedood te worden.) Ook **dank aan het jeugd IVN, de Avonturiers, en hun begeleiders van IVN Heeze-Leende** die zijn komen helpen. **Dank aan Ruud** die ook dit jaar aandacht schonken aan dit project en de IVN-leden op de hoogte hield. **Dank aan de belangstellenden** die stopten om een kijkje te nemen in de emmer, speciaal met hun (klein)kind kwamen om mee te helpen, of toeterden terwijl ze voorbij reden.

Samen sterk voor de natuur. Hans Teeven.